

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי י"ג ניסן תשע"ט | דף היומי בבלי: חולין קמב.

דף היומי בהלכה: מסעיף ט"ו עד סימן שס"ז אמצע סעיף א' "ואם אין הבעל והאשה בעיר".

מוסר: חפץ חיים חפץ חיים ארורין אות א' עד סוף ארורין .

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

סעודת סיום מכובדת, או רק שתיית 'לחיים'? | השולחן כבר היה ערוך ל'סדר', ואז משך הילד הקטן את המפה... | "כך התחלתי מחדש" - מכתב מרגש מלומד 'הדף היומי' | 10 המשימות שעליכם להספיק עד סוף זמן ביעור חמץ | למה הם יצאו לטייל ברחוב אחרי עריכת ה'סדר' | 1616

על דא ועל הא

הדרן עלך מסכת חולין: האם לעשות סעודת סיום מכובדת בהשתתפות המשפחה והידידים, או להסתפק בשתיית 'לחיים'?

תשובתו של מו"ר הגר"ח קניבסקי שליט"א לשאלתו של האברך שסיים את הש"ס

נוספת ב"ה, אינו עושה סעודה בכל סיום, רק מנהגו תמיד שאחרי הסיום מברך הגפן וטועם מעט מהיין. ומסופר כי גם בתקופות שהיה נוסע לשמש כסנדק בבריתות בכל רחבי ארץ ישראל, אם ידע שצריך לסיים מסכת בדרך היה נוטל עמו מעט משקה כדי לא להפסיד את הקביעות הזו (ופעם אמר שעל ידי כך הוא יכול גם בט' הימים לשתות יין בסיום, כי מי שאינו עושה סעודה בכל סיום אין לו היתר לזה בט' הימים, ואכ"מ), ובערב פסח שמסיים את הש"ס כולו, היו מביאים קצת מיני מאפה ורבינו טועם מזה מעט. נוסף עוד: בכל שנה כשבניו של רבינו שליט"א עושים סיום על הש"ס שלומדים בעצמם, הם עושים סעודת מצוה ורבינו טורח ומשתדל לבוא במיוחד לבינתם, כדי לייקר בעיניהם את חביבותו למי שמסיים את הש"ס, ויושב בזמן הסיום של סעודת המצוה, ובדר"כ אף רגיל לשאול קצת שאלות ממרחבי הש"ס.

(דברי שיח בא תשע"ט)

אברך תלמיד חכם הגיע לשאול את רבינו הגר"ח קניבסקי שליט"א כדלהלן: במשך כמה שנים למדתי כסדר את מסכתות הש"ס, וכעת זכיתי וסיימתי את כולו. כמה ידידים אמרו לי כי ראוי לעשות סעודת מצוה כיאה לגומרה של תורה, וכי אזמין את המשפחה ושאר הידידים, ותהיה סעודה הראויה לסיום שכזה. מאידך, אני חושב שזה ביטול זמן, וגם לוקח הרבה טירחה, וגם עלולים אולי לקנאות בי וכו', ולכן אני רוצה להסתפק בקצת שתיית 'לחיים' ולא יותר. מהי הדרך הנכונה לנהוג?

רבינו שליט"א אהרהר והשיב לו, כי אינו חייב - אבל ראוי שיעשה סעודת מצוה ולא משהו קטן של 'לצאת ידי חובה', והסביר: "אם אחרים רואים אחד שעושה סעודה מכובדת, הדבר נוטע בליבם אהבת תורה וגורם להם גם לרצות לסיים את הש"ס, וא"כ מכיון שזה מעודד אחרים, כדאי".

רבינו שליט"א עצמו, מכיון שכמעט כל כמה ימים מסיים מסכת

השולחן כבר היה ערוך בטוב טעם, המצות השמורות והיקרות נחו עליו בשלוזה, ממתינות לתחילת הסדר. כמו ברוב בתי ישראל בליל הסדר, גם ביתו של רבי זלמן המה בילדים ונכדים מתרוצצים, ואז, אחד הילדים עלה על הכסא ומשך את המפה...

הרה"ח רבי אשר קובלסקי שליט"א

"לפיכך אנחנו חייבים להודות" ... (מנוסח ההגדה)

המגלה: 'ויאריך בדברים בהגדלת מה שעשה לנו ה'... ולהודות לו יתעלה על כל הטוב שגמלנו... וכל המאריך לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח!'

במילים אלו, אנו מגלים את הסוד שטמון בסיפור יציאת מצרים. הלילה הזה מוקדש להודאה, זו מטרתו וייעודו של ליל הסדר, להודות להשם יתברך שבחר בנו מכל העמים, שמע את אנקתנו תחת עול השעבוד האכזרי במצרים, והפליא לחולל נסים ומופתים מעוררי השתאות כדי לגאול אותנו, להוציאנו מעבדות לחרות, ולכונן אותנו כעם קרובו.

יתירה מזאת, בספר הליכות שלמה מהגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל נפסק, כי מי שאינו מודה לקדוש ברוך הוא ומספר את סיפור יציאת מצרים מתוך הודאה - יתכן שלא יצא את חובת המצוה. כי הלא מטרת המצוה היא להודות להשם, ואיך אפשר לקיימה בלי להגיע למסקנת הסיפור - להודות!

הזוהר הקדוש - בקטע הנאמר בקהילות רבות לפני תחילת סימן 'מגיד', מגלה כי ההודאה - היא זו שמזעיקה לביתנו את המלאכים, את אותם אורחים נשגבים. כשיהודי יושב בליל הסדר ומודה להשם יתברך - כל פמליא של מעלה מתעוררת, הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו קורא להם, ואומר: 'היכנסו נא לבתי היהודים, המספרים עכשיו בשבחי ומבארים את ניסי וגבורתי!'

לפיכך, רבים נהגו להוסיף ולספר בליל הסדר סיפורי 'יציאת מצרים' אישיים, ניסים שנעשו להם, פלאות שהצילו אותם מרדיפות הגויים. כי הלילה הזה מוקדש להודאה על ניסים של כולנו, וגם לנצל אותו להודות לה' על נסים פרטיים, על ישועות אישיות!

ההודאה בפסח, פותחת לנו צוהר לענין ההודאה. ההודאה של יהודי פותחת שערי שמים, נותנת כח ועוצמה להשפיע טובה וברכה לעם ישראל, בליל הסדר ובכל ימות השנה. לפיכך מסיים הזוהר ומסכם כי ראוי לכל יהודי להודות לה' תמיד על רוב ניסיו וגבורותיו, כי ההודאה - היא המפתח החזק לפתוח שערי שמים, ולזכות להשפעות טובות וברוכות.

ליל הסדר כבר כאן, זה הזמן להתרומם ולהתרונן: 'ברוך אתה ה'! אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים, והגיענו הלילה הזה! כן יגיענו למועדים ולרגלים אחרים שמחים בבנין עירך... ונודה לך שיר חדש על גאולתנו ועל פדות נפשנו!'

הנה, אנחנו כבר כאן, הגענו לרגע המיוחל. התרגשות עזה בערת בלב כל יהודי, הנה כבר מתקדש הלילה הנשגב בשנה, ליל הסדר... זהו הלילה אליו נכסף כל יהודי - זכרונותיו, ניגוניו וניחוחותיו שמורים אצלו במגירה המוזהבת ביותר במוח. זהו לילה שאין מואר ממנו, לילה של חיבור טהור ואמיתי בין דורות, בין יהודים לאביהם שבשמים, ובין כל יהודי לרגשותיו...

נשב לשולחן ערוך מלכותית, בפאר והדר, כבני מלכים. בראש השולחן ישב ראש המשפחה, לא פעם זהו סב בא בימים, שנערך ללילה הזה בזכרונות מתקופות קדומות, בסיפורים מעוררי געגוע, ובניגונים מרגשים וכובשי לב. לצידו, נסב כולנו מול גביעי כסף מהודרים, והקטנים המצפצפים בקול מתוק 'והיא שעמדה' זוכים הלילה לכותל המזרח לצד הוריהם. כולם ישתו ארבע כוסות כבני חורין, האחד יזכה לפתוח בהכרזה 'קדש!', ויפתח את הלבבות כולם בבת אחת...

זהו לילה ייחודי, בו אנו פותחים את הדלתות, ומזמינים 'כל דכפין' לבוא ולהתארח. זהו לילה בו כל יהודי אורח או מארח. אך סביב השולחן לא יושבים רק אורחים בני אנוש - אלא שניתנת לכל בית יהודי הזכות לארח על שולחנו אורחים מעולמות עליונים, מלאכי מעלה הבאים לשבת אתנו ולהשתתף עימנו בליל הסדר... **מי מזמין את האורחים הללו לשולחנו? מה גורם למלאכי מעלה לרצות לרדת לעולם הזה, להיכנס לכל בית יהודי ולהשתתף בעריכת הסדר? מה טעם אנו זוכים - פעם אחת ויחידה בשנה - לאורחים כה רמי מעלה?**

אחת המתנות בליל הסדר, סביבה נסוב חלק גדול מליל הסדר ואף עיקרו, היא סיפור יציאת מצרים. זוהי מצות עשה מן התורה, בה אנו עוסקים ברגש רב ובעיון, מאריכים לבאר את ההגדה ולהמחיש את סיפורה, כדי שכולנו נבין, נרגיש ונחוש, 'כאילו הוא יצא ממצרים' - שנהיה הכי קרובים להרגשה האישית כאילו אנו משועבדים לפרעה, עובדים בפרך, ויוצאים לחירות - בנס גאולה פלאי ומעורר השתאות, בשבחו נספר בלילה זה.

אבל אם נבקש לדעת מה מהותה של מצוה זו, אם נבקש לברר על מה ולמה אנו כה עסוקים במצוה זו, נעיין בלשון הרמב"ם

'סך הכל הילדים זהירים וממושמים', ציין לעצמו האב בסיפוק. הם אמנם מוציאים את המרץ וחווים את החוויה עד תומה, אך לא מגזימים ולא מסתכנים. הגלגלים והמצופים איתם, על כל צרה שלא תבוא...

והיא באה בגדול. כשפנו לצאת, בסיבוב הבריכה האחרון, הסתובב בן השלוש על הגלגל והרים את ידיו אל על. אחיו הגדול יצא מהבריכה כשאביו תומך בו, וכשהסתובב האב גילה כי יש גלגל - אך אין ילד!

האב החל לזעוק זעקות נואשות: הוא טובע! הוא טובע! - - - המציל נזעק למקום לקול זעקות האב, ומיהר לצלול פנימה. הרוחצים החלו נמלטים מהמקום בבהלה, לקול צעקות וזעקות חרדה, לנוכח דמותו של ילד קטן בן שלוש, חסר אוניס, מוטל בקרקעית הבריכה...

המציל מיהר להגיע אל הילד, וכשהוציאו - לחרדתו התברר כי הילד אינו נושם... המציל הרטוב מתחיל במלאכת ההחייאה, אך ללא הצלחה. הוא פרץ ידיו בייאוש, ואמר לאב בצער: 'אין מה לעשות...'

האב פרץ בזעקות שבר: 'לא! לא! אנה, תציל את הילד שלי, אנה תנסה שוב!'

אבל זה נראה אבוד, הרי הילד לא נושם ולא קיבל אספקת חמצן למוח. כך אי אפשר לשרוד, וזה כנראה מה שקרה לו!
כל הבריכה היתה כמרקחה, הכל עומדים מסביב בפאניקה, חלקם ממלמלים פרקי תהלים, חלקם אילמים מזעזוע, חלקם מנסים לסייע וחלקם שואגים בחרדה...

ה'תודה היומית' שהצילה...

באותה עת שחה בבריכה רופא, וגם הוא נזעק לקול ההמולה. עודו רטוב עד לשד עצמותיו, אך המחזה המזעזע הריץ אותו לזירה. 'אתם תתפללו!' צווח בהיסטריה לעבר המביטים בו, 'ואני אנסה את שלי!' - אמר, והחל לעבוד במרץ...

דקות ארוכות הנשים ונפח, דפק ועמל, עד שהילד הגיב, ולו בהקאה קלה. אך התגובה הזו היתה כמו זריקת מרץ מעודדת... הרופא התנשם בכבדות, האדים ממאמץ, ראשו הגיר נחלי זיעה, והוא עדיין מעסה, ומנשם, ונותן מכות בשוקר חשמלי...

לבסוף, בניסי ניסים, התעורר הילד, ופונה לבית החולים בניידת טיפול נמרץ. כשהגיע לבית החולים כבר נשם בכוחות עצמו!, ובתוך 24 שעות בלבד - שוחרר לביתו, שמח וטוב לב, בריא וחייכן כתמיד!

כל זמן ההמתנה מחוץ לבריכה, האם אינה מבינה מה הטעם לעיכוב. היא מחייגת שוב ושוב לסלולרי של בעלה, אך הוא לא עונה... אין לה מושג כי בנה נאבק על חייו, היא לא משערת כי הבריכה כולה בפאניקה, אין לה שמץ מידע כי חיי בנה מוטלים עכשיו בסכנה קיומית... היא רק מנצלת את דקות ההמתנה הארוכות הללו ל'תודה היומית', ומרבה לשאת עיניים ממתנות לכיוון שערי הבריכה...

זה קרה בקיץ שנת תשע"ה, בבית משפחה מקרובי משפחתי. בני הזוג שוחחו ביניהם על ענין ההודאה, ועל החשיבות לראות את הטוב שהקדוש ברוך מעניק להם, בהעניקו פרנסה, ילדים, בריאות ונחת. הן זה ממש לא מובן מאליו - מדובר בשרשרת ניסים רצופה וגלויה, ויש להקדיש זמן להודות על כך!

לאחר ההתבוננות המשותפת בענין, החליטו בני הזוג להשתדל למצוא כל יום מספר דקות, ולהקדישן להודות לקדוש ברוך הוא - בפרק תהלים, באמירה מהלב, או במילים פשוטות וברורות בשפה המדוברת. פשוט לומר תודה לבורא עולם! וכך, מדי יום ביומו, מצאו בני הזוג את מה שהגדירו 'התודה היומית' - דקות המוקדשות להודות לבורא עולם על כל הטוב שגמל עימם. היה זה בחודש אב. בני המשפחה יצאו לחופשה בעיר קטנה במרכז הארץ. במסגרת תוכנית החופשה, הוחלט כי באחד הימים ייצאו האב ובניו הקטנים לבריכה המקומית למספר שעות, כשאחר כך תמתין להם האם במקום המפגש, ובני המשפחה ימשיכו יחדיו ליעד הבא...

בהגיע השעה היעודה, התייצבה האם במקום המפגש כמוסכם, והמתנה לבעלה ולילדים. אך הדקות חולפות, חמש דקות וגם עשר, ואף עשרים דקות חולפות - ועדיין הם לא יוצאים מהבריכה. הדבר נראה מוזר - הן התוכנית סוכמה מראש, היא מדוייקת לפי שעות מוקצבות לכל אתר ואטרקציה - מה הטעם לאיחור?

הזמן ממשיך לחלוף, הם עדיין לא מגיעים, והיא נאלצת לעמוד ולהמתין. זה לא נעים לחכות בחום, אולי אפילו קצת מעצבן... 'הרי מדובר בכמה דקות פנויות' - היא אומרת לעצמה - 'אפשר לנצלן ל'תודה היומית!' הרי ברוך השם זכינו ילדים בריאים וחייכניים, יצאנו לחופש עימם, ואנו נהנים מכל רגע... הן הקב"ה בטובו העניק את כל אלה, אז את הזמן החולף - אקדיש ל'תודה היומית!' היא עומדת וממתנה, ותוך כדי - לוחשת בלב מתרונון, מודה ומוקירה על כל הטוב, וכן, גם על כך שהיא ממתנה עכשיו, גם על קשיים היא מודה, גם על מה שנראה כתקלה - כי כנראה זה לטובה...

לפתע, כמו רעם ביום בהיר, החריזו קולות סירנות עולות ויורדות את הרחוב בו המתנה. היא מביטה באורות המנצנצים ממרחקים, וזיהתה אמבולנס, ואחריו רכב טיפול נמרץ, ואחריהם עוד כמה כונני הצלה מזנקים למקום. היא לא סקרנית, בוודאי שלא תיגש לשאול מה קרה, אך זה קצת מוזר - מה מעשיהם כל אלו במבנה שמאחוריה?

כוחות ההצלה לא הוחשו בחינם לבריכה המדוברת. המציל הוא שהזעיק אותם, לאחר אסון טביעה מזעזע להחריד...

היו אלה ילדיה של האשה, ששהו במים בצוותא עם אביהם. הילדים המאושרים לא ידעו את נפשם משמחה, קיפצו על גלגלי הים, התזו מים לכל עבר, צוחקים במתיקות ונהנים מכל רגע. האב דרוך בשמירה בשבע עיניים, מים הם לא משחק ילדים...

ולפעמים נוצר לחץ - עדיין יש למצוא כל דרך לשמור על מהות הלילה - להודות להשם יתברך, כי נכדים מתוקים ובריאים, תוססים ועליזים שידעו איך לשבור מצות בדיוק ברגע הלא נכון - זו מתנה יקרת ערך שקיבלנו מבורא עולם, וכמה חשוב לדעת, שגם ברגע הזה - טוב להודות לה'!

הודאה היא לאו דווקא ברגעים השמחים, כשהכל הולך כשורה. 24 שעות ביממה - גם ברגעים קשים ומאתגרים, אנו אומרים 'הודו לה' כי טוב'!

מול אש בוערת...

הסיפור הפעם הוא עדות אישית, מתוך ביתי פנימה: היה זה בליל שבת חנוכה שנת תשע"ו. נרות החנוכה דלקו יפה על אדן החלון, מאירים באור זוהר את תקרת הבית. לפתע, נר אחד נפל על השיש, ולהבה קטנה החלה לבעור...

השמן מהנר התלקח, כמו מדורה קטנה בוערת על אדן החלון. הילדים הביטו במחזה בחרדה רבה, והאמת - גם ההורים. הן שבת היום, אסור לכבות את הדליקה המתלקחת, והיינו בחרדה דרוכה לוודא אם לא ייווצר כאן חשש לפיקוח נפש, כשבינתיים - הבית כולו נתון לחסדי הלהבות...

אין דרך לתאר את ההלם, את החרדה האופפת. עמדנו והבטנו בלהבות המלחכות בהנאה כל טיפת שמן, גובהן הולך ועולה, מחסיר עוד פעימה בלב הילדים...

ואז, תוך כדי המבט באש הבוערת והמעקב הצמוד אחריה, נזכרנו בכוחו של כח ההודאה, בסגולת אמירת 'מזמור לתודה', המסוגלת לחולל פלאות וישועות. החלטנו, שכ'עזרה ראשונה' נאמר את פרק 'מזמור לתודה' מתוך הודאה עמוקה על שהאש לא הפתיעה אותנו באמצע הלילה ואנו יכולים לעקוב אחריה ולבחון את ממדי נזקיה, ואולי בזכות אמירת 'מזמור לתודה' נזכה לחסדים גלויים וישועה מופתית...

שרנו 'מזמור לתודה' בהתרגשות רבה, וגם קיבלנו על עצמנו, כי אם הלהבות ייכבו מעצמן בתוך רגעים ספורים - תיכף ומיד תאמר כל המשפחה 'נשמת כל חי', בהודאה עמוקה להשם הטוב על הנס המופלא....

וכך היה - תוך כדי אמירת המזמור החלה האש לשקוע, ועד סיום אמירת המזמור - כבר דעכו הלהבות ונכבו כליל. ותפילת 'נשמת כל חי' שאמרנו באותו ערב - היא שבערה באש, בלהבה נרגשת של הודאה. הן ראינו בעינינו את כוחה של ההודאה שחוללה פלאים, ופתחה עבורנו שער לישועה...

לפעמים, כשצריך כלי עוצמתי במיוחד, יש את נשק ההודאה. כשיהודי צריך ישועה וכל הדרכים נראות כחסומות בפניו - הוא יכול לאמץ את גישת ההודאה. כי יהודי שמודה להשם - זוכה בישועות גלויות, גם נדירות ובלתי צפויות!

לילה של ישועות!

אחרי קרוב לעשר שנות המתנה ארוכות לזרע של קיימא, ולאחר

לפתע, גילתה את בנה יוצא את שערי הברכה על אלונקה, נישא בידי צוות רפואי מיומן היישר לדלתות האמבולנס הפתוחות. מאחוריו צועד אביו, עדיין סמוק ומבולבל, נרגש ונסער, עיניו נוטפות דמעות והוא רועד בהיסטריה... ואז הוא אומר לה בקול: 'ברוך השם, תודה להשם - הוא חי, הוא חי!!!'

רק אז הבינה האם את הסיבה לעיכוב הממושך. רק אז הפנימה כי היה כאן מאבק על חיי בנה, בזמן בו עמדה והמתנה, ופיה ממלמל דברי הודאה. ואז ראתה, חוותה והרגישה - כי ההודאה שיצאה מפיה, המילים המרגשות שאמרה בתודה לה' על שלושה ילדים בריאים - הותירו גם את בנה הטובע חי ובריא!

בשיחה עימם, אומרים לנו ההורים בהתרגשות: 'לא ידענו, כי ההחלטה על ה'תודה היומית' תוכיח את עצמה בכזו מהירות. התברר לנו כי יכולת ההודאה רבה ועצומה עד מאוד, והיא הצילה לנו את חיי הילד!'

כי ליהודים יש מפתח, חזק ועוצמתי במיוחד, קוראים לו הודאה. הן הקדוש ברוך הוא עושה לנו כל כך הרבה טוב - משפחה, ילדים, חיים מאושרים, פרנסה, ומה לא... - יהודי שמודה על כל הטוב הזה, פותח דלת להשפעות טובות נוספות, מאפשר לבורא עולם להעניק לו עוד ועוד!

הוא שאמרו חז"ל במדרש שוח"ט, שכל האומר שירה על נס - זוכה שנעשה לו נס אחר. ככל שיהודי מודה יותר על החסד היומיומי, ככל שיהודי מקדיש זמן לראות את הטוב שסביבו ולהודות על כך - הוא פותח לעצמו את השערים, הוא מזכה את עצמו בהשפעות טובות נוספות, הוא נותן את הכח והעוצמה לתת לו עוד טוב, להשפיע עליו עוד שפע ברכה.

הבה נאמץ את גישת ה'תודה היומית' - להשקיע מדי יום זמן להודות לבורא עולם במילים פשוטות, מהלב שלנו, מהתחושות שלנו, פשוט לומר תודה לבורא עולם. כך נפתח לנו שער לישועות רבות וברוכות, ונזכה בהשפעות טובות לנו ולילדינו. 'הודו לה' כי טוב' - ואז נראה - 'כי לעולם חסדו!'

תודה על מצות שבורות...

שולחן ליל הסדר, בבית הגה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל. השולחן כבר היה ערוך בטוב טעם, המצות השמורות והיקרות נחו עליו בשלווה, ממתנות לתחילת הסדר. כמו ברוב בתי ישראל בליל הסדר, גם ביתו של רבי זלמן המה בילדים ונכדים מתרוצצים, ואז אחד הילדים עלה על הכסא ומשך את המפה, והמצות המהודרות נשברו...

שוד ושבר. אחרי שנבחרו שלוש מצות שלמות ונאות לליל החג, לפתע אכזבה שכזו... הכל הביטו ברבי זלמן היושב בראש, שלא כעס ולא קצף, וגם חיכו הנעים לא מש מפיו. אחרי רגע קט קפץ ממקומו בשמחה עצומה וקרא: 'רבונו של עולם, כמה אני מודה לך שזיכית אותי בנכדים מתוקים כאלו!'

זהו. אף מילת שבר, אף צעקה, אף הערה למי מבני הבית. הן מהותו של הלילה הזה הוא הודאה - אז גם אם ישנן תקלות,

שליט"א, שהעיד על עשרות זוגות שנושעו בזכות הסגולה הייחודית הזו, ותיעדנו אותה באופן אותנטי גם מפי בעל המעשה, אשר שמע את הסגולה מפי הרבי, קיים אותה, וזכה לישועה גלויה וברורה בזכותה!

כי הלילה הזה הוא לא יום ולא לילה, הוא יצירה נפרדת, שמימית, לילה שמאיר כמו יום ממש. שערי אורה פתוחים, שערי השפע מוריקים טובה, צריך רק לחטוף את ההזדמנות!

ויש הזדמנויות רבות כאלה במהלך הלילה - כשמוזגים כוס שני כתוב 'וכאן הבן שואל', ומקובלנו מצדיקים זי"ע שזו עת רצון לכל בן של אבא שבשמים, לשאול ולבקש, להתפלל ולהתחנן, לפעול ישועות גדולות בכל מה שהוא זקוק לו. גם בעת פתיחת הדלת לאלהינו הנביא, זו עת רצון ייחודית לפתוח שערי שמים, לבקש ולזכות.

באומרנו 'ונצעק אל ה' אלוקינו' באמירת ההגדה, זו הזדמנות לצעוק, לזעוק מעמקי הלב והנפש, להתחנן על כל מה שבווער ומציק, כפי שגילה הרה"ק בעל ה'אוהב ישראל' מאפטא זי"ע שזו עת רצון שמימית. והעיקר - לזכור שזה לילה של הודאה, וכשיהודי מודה נפתחים לו שערי שמים, והוא יכול להשפיע שפע טובה וברכה, ישועות ונחמות עד בלי די!

פסח כשר ושמח!

שכבר ניסו בני הזוג סגולות רבות וחוו אכזבות לא מעטות, נכנס הבעל לכ"ק האדמו"ר מאמשינוב שליט"א בחורף תשס"ה, והביע בפניו את כאבו על השנים הארוכות וההמתנה הממושכת... 'מה עוד אוכל לעשות כדי לזכות בזרע של קיימא?' שאל בסערת נפש... הרבי שמע את דבריו, וראשית עודד אותו וחזק את ידיו. אחר כך הרהר קלות והוסיף: 'הנה, אנו מתקרבים לליל הסדר, אז תהיה לך הזדמנות...'

במתינות ובסבלנות, מסביר לו הרבי למה הוא מתכוון: 'ראה נא, זהו לילה כיום יאיר. עצתי, כי בלילה הזה תלמד מספר 'אור החיים הקדוש' את הקטע בפרשת 'בא', פרק י"ג פסוק ח', על המילים 'והגדת לבנך ביום ההוא לאמור'. שם, מגלה ה'אור החיים הקדוש' כי עצם סיפור יציאת מצרים בליל הסדר הוא סגולה לזכות בזרע של קיימא, אמר הרבי...

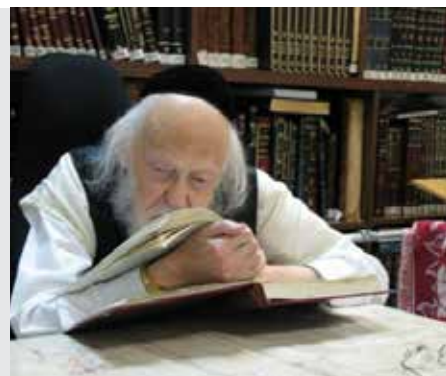
האברך יצא לדרכו, שומר את הדבר בלבו, נערך בציפיה דרוכה לליל הסדר, ללמוד את הקטע המדובר מספר 'אור החיים הקדוש', כפי הסגולה שהורה הרבי...

עוד לפני חנוכה תשס"ו, פעה התינוק הצעיר, אותו 'בן של ליל הסדר', פעיות ראשונות. כהיום, הילד בן עשר, ואביו זוכה לספר לו מיציאת מצרים בליל הסדר...

את התגלית הזו, שמענו מהמשפיע הגה"צ רבי אהרן טויסיג

לקראת שבת

חלפו מספר שניות. מרן הגרי"ש זצ"ל התנער ימינה ושמאלה - כאדם שמנסה לנער מעצמו חלום ביעותים. פתח את הגמרא הגדולה והחל לקרוא בקולו המתוק - כמאז ומקדם...

"הכח להתחיל מחדש" - מכתבו של לומד 'הדף היומי'

במבחן הראשון קיבלתי קרוב ל-90 אחוזים. תוצאה טובה בהתחשב בעובדה שכבר עשרות שנים לא עשיתי שום מבחן, ושהכישרון או הזיכרון שלי לא נחשבים כטובים במיוחד. בחודשים שלאחר מכן לא היו הציונים כל כך טובים - הכל בהתאם למידת ההשקעה. מחובתי לציין שאין לי מהמבחנים 'מתן שכרה בצידיה'. הם נועדו אך ורק לשם דרבון להתייחס לכל דף גמרא יותר ברצינות, לסכם את הדפים ולהשאיר לעצמי תמונה ברורה של כל דף גמרא.

אינני אברך השקוע כל היום אך ורק בתורה, ואני טרוד בפרנסת ביתי, אך לפני כחצי שנה החלטתי להשקיע יותר ואכן ראיתי פרי בעמלי. הציון טיפס מ-84 ל-87, ובהמשך ל-97 אחוזים. שמחתי ואמרת: הנה, אני מצליח! החלטתי למצות את ההשקעה עד למקסימום. הצבתי לעצמי יעד ברור למבחן הקרוב: 97-100 אחוזים!

היום מסיימים המוני בית ישראל את מסכת חולין בדף היומי, ומחר מתחילים בלימוד מסכת בכורות. המכתב דלהלן, שפורסם לפני חמש שנים בגיליון 'איש לרעהו' (פר' מצורע), נושא בקרבנו מסר נפלא ומחזק לקראת ההתחלה החדשה המצפה לנו מחר, ובפרט לאלו שנשרו היכן שהוא באמצע מסכת חולין. קראו ותחי נפשכם!

מזה עשרות שנים שאני משתדל ללמוד דף גמרא ליום. בעבר הייתי חוזר על הדף פעמיים-שלוש, אך לפני כשנתיים הרגשתי שבכך אני לא מתקדם... החלטתי להתחיל להבחן בכל חודש על 30 דף גמרא עם רש"י ותוספות. המבחן מהווה 'מחייב' רציני: א) ללמוד יותר בעיון - לשים יותר לב לכל פרט. ב) לחזור חמש-שש פעמים על כל דף, במקום פעמיים שלוש.

הסבא מרגיש טוב? התעניין. והתשובה הכאובה הכתה באידיש:
"עס איז זייער שווער, עס איז זייער שווער" (=זה מאוד קשה, זה
מאוד קשה - הפטירה של אשתו). הנכד איבד את מילותיו, שכן
באמת מדובר בכאב עצום כפי שאמרו חז"ל (סנהדרין כב:): "אין
אשה מתה אלא לבעלה..."

חלפו מספר שניות. הגרי"ש התנער ימינה ושאלה - כאדם
שמנסה לנער מעצמו חלום ביעותים. פתח את הגמרא הגדולה
והחל לקרוא בקולו המתוק - כמאז ומקדם... מאז לא ראו עליו
יותר אי-פעם, ולא שמעו ממנו יותר מילה, על האבדן הגדול!

באותם רגעי ייאוש - בהם צעדתי החוצה ממקום המבחן
- נזכרתי בסיפור המפליא הזה (אגב: פגשתי את אחד מנכדיו
של הגרי"ש ושאלתי אם הסיפור נכון, והוא אמר לי שהוא יודע
ממקור ראשון שהסיפור מדויק!).

הסיפור נכנס בי כזריקת אדרנלין! באותו רגע אמרתי לעצמי,
שאם במצב של שבר כה נורא ניתן להניח מחסום מול הכאב,
ודאי שאני אהיה מסוגל להתמודד עם ה"אבל" הפרטי שלי... ודאי
שאוכל להניח גבול לכאב ולצער - ומעתה להמשיך הלאה! לא
לתת ליצר הרע לשבור אותי!

אינני יודע כיצד זכיתי לכך, אך מאותו רגע הכל נעלם. חזרתי
ללמוד בחשק רב - ואף ביתר שאת. מאז כבר השתתפתי במבחנים
נוספים ואני רואה ברוך השם ברכה בעמלי!

הגיע יום המבחן, הצצתי בדף השאלות ו... האותיות השחורות
יצרו מול עיני ערפל כבד. מסך שחור. אישוני עיני החליקו
במהירות משאלה לשאלה, רק כדי לשים לב שמשוהו השתבש.
הרגשתי שאני לא יודע בוודאות את התשובות, או שהן חלקיות
ואינני זוכר חלק נכבד מהפרטים. איך אומרים? - "לא הבנתי
מה קורה לי!" לא הצלחתי להסביר לעצמי מדוע. לפני מבחן זה
קמתי מוקדם לפנות בוקר כמה פעמים ואף חזרתי שוב ושוב על
שלושים הדפים, אך הריכוז והזיכרון היו ממני והלאה.

סיימתי לכתוב את התשובות שידעתי, וכבר לא הייתי צריך
לחכות לציון. כאשר עיינתי בדף התשובות שניתן לי מיד עם
מסירת המבחן. ידעתי מראש מה אני עומד לקבל... התחושה
הקשה התחזקה. פיק ברכיים. ייאוש עז. "משבר" (מלעיל) שכבר
שנים לא הרגשתי.

צעדתי מחוץ לאולם בו התקיים המבחן, ושאלתי את עצמי
'מה לי ול'צרה' הזאת?' בשביל מה ובשביל מי אני צריך להתאמץ
כל כך אם אינני רואה פירות? היצר-הרע אפילו טען שהמחשבות
הללו חיוביות, משום שאם המבחן מסב לי כזה צער, ממילא הוא
פוגע בכל "טעם הלימוד" שיש לי...

באותו בוקר בו קם מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל מהשבעה אחר
הרבנית ע"ה, הבחין אחד הנכדים שהוא יושב על יד הסטנדר
בוהה באויר - התנהגות נדירה ביותר אצלו, אם בכלל. "האם

הסיפור היומי

**"אתה רואה את הילד שישן במיטה העליונה? אתו
אני לומד כל יום בין השעה 6:30 ל-6:50. עם הילד
שישן במיטה האמצעית אני לומד מ-6:50 עד
7:10, ועם השלישי אני לומד מ-7:10 עד 7:30..."**

"זהגדת לבנך" - הילדים קודמים לכל

למסור שיעור בשעה זו - בין שש וחצי לשבע וחצי". הוא התרומם
מהכסא והצביע על הילדים הישנים בסלון - "אתה רואה את הילד
הזה שישן במיטה העליונה? אתו אני לומד כל יום בין שש וחצי
לעשרה לשבע. אתה רואה את הילד השני במיטה האמצעית? עמו
אני לומד כל יום בין עשרה לשבע לשבע ועשרה. והילד השלישי?
יחד אנו לומדים משעה שבע ועשרה עד שבע וחצי. לכן, בשום
פנים אינני יכול לבטל את הקביעות החשובה הזו איתם. זה שווה
וחשוב לי יותר מכל דבר אחר. אני מתנצל ולא אוכל למסור את
השיעור. אם רצונכם, בבקשה אמסור שיעור בשעות אחרות".
סיפר הנגיד ירא השמים: "עד אותו יום, לא ראיתי כלל חשיבות
בלימוד עם ילדיי, ותמיד אמרתי לעצמי כי בחיידר מלמדים אותם

נגיד חסידי, ירא שמים מתושבי בני ברק, רצה לייסד שיעור
הלכה בשכונתו, וכיון ששמע את שמעו של רבי בן ציון פלמן,
הגיע לביתו לבקש ממנו שימסור בקהילתם שיעור הלכתי קבוע.
היה זה בשעה 11:00 בלילה כאשר נכנס הנגיד לביתו של ר'
בן ציון להציע את בקשתו. הילדים היו על יצועם במיטות בחדר
המרכזי בבית. הוא הציג את מבוקשו: "כבוד הרב ימסור בבקשה
שיעור בהלכה בין השעה 7:30-6:30 בערב בבית הכנסת בקהילתנו,
תמורת סכום כסף נכבד של משכורת קבועה טבין ותקילין" (כמו
שתי משכורות של אברך ב'כולל יום שלם'). הנגיד שהעריכו מאד,
שמח על ההזדמנות לסייע בממונו לגאון וצדיק כמותו.
רבי בן ציון שמע. חשב שניות אחדות והשיב: "אני לא אוכל

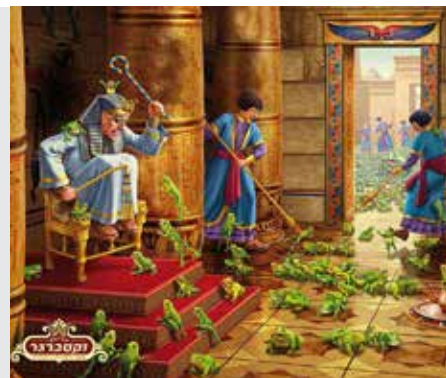
כך אירע גם כאשר הציגו לרבי בן ציון כמה הצעות של ראשות כולל עם משכורת מכובדת ביותר, כיון שההצעות היו מחוץ לעיר דחה את כולן והמשיך להצטמצם עם משכורתו, והתנצל באוזני החברותא (שהיה נוכח פעם אחת בעת שדחה הצעה כלשהי): "לפני הכל אני חייב ללמוד עם הילדים שלי, ואם אקבל משרה מחוץ לעיר לא אוכל ללמוד איתם כשהם חוזרים מהחיידר. הם קודמים לכל".

(פורסם ב'קול ברמה' - בטאונה של רמת אלחנן, מתוך הספר 'ללא שם' לדמותו של הגר"צ פלמן זצ"ל)

כל מה שצריך. אבל כאשר ראיתי שכל כך חשוב בעיניו ללמוד עם הילדים, גם אני התחלתי ללמוד עם כל אחד מהילדים שלי מידי שבת בשבתו (באותם ימים עדיין לא הייתה קיימת מסגרת של 'אבות ובנים'), והקפדתי על כך. אמנם באמצע השבוע לא היה לי זמן ללמוד עם הילדים כיון שאני איש עסקים וזה לא התאים עם השעות שלי ושלםם, אבל בשבת הקדשתי מספר שעות ללימוד איתם, בסבלנות. בזכות אותו מפגש בו הבנתי עד עומק השיתין, כי לילדים יש ערך הרבה יותר מכסף"....

והגדת לבנג

אף אחד לא הבחין בלוחם הדגול, ששכב פצוע ומושפל על מרבד צפרדעי מפנק ומקרקר. כמו להכעיס, דווקא מוסטפה שכנו הוא זה שמצאו והבחין ובקלקלתו... במחשבה שנייה קלט: 'מזל שמוסטפה בכלל נקלע לכאן. סופסוף נפצעתי בקרב על המולדת', הזכיר לעצמו באמיצות...

מכה הכתובה בתורה - תיאור מרשים וציורי של מכת צפרדע, על פי מדרשי חז"ל, מאת הרב אהרון כהן

מתאר במר ליבו איזו מכה יכולה לבוא עכשיו באם לא יעצרו את זה מבעוד מועד. ומצד שני, "באם אנחנו נצליח לעצור את הטרגדיה הנוספת, ההולכת להמיט ב'שנית' בושה נוראה לממלכה האדירה", הוסיף בלחישה קורצת, "אולי אנחנו נקבל פרס מיוחד מהמלך!"...

בקושי רב הצליח להחניק אכזבתו, למראה כמה שהספיקו כבר להיות מהעשרה ראשונים בזירת ה'אסון'. 'הם עוד עלולים להצליח בלעדיו', הרהר בעודו קולט, שמה שבעיקר מפחיד, שאולי יגנבו 'הם' לעצמם את התהילה והכבוד...

לא יצור כ'מוחמד' ירים ידיים, רגליים לייתר דיוק. לנוכח כולם העומדים בעיניים פעורות מול המחזה הלא יאמן; צפרדע גדולה-רבת ממדים שצמחה מתוך מי היאור...

וכך, כשכולם בוהים ומלווים בצעקות מחרישות אוזניים, הזדרז הוא להיות, להבדיל, כנחשון בשעתו. מהראשונים העושים ומעשים. כשהוא מכונן את כלי מלחמתו המאולתרים בכיוון הרצוי על צד המסמרים, מרימו כדי לתקעו בשרץ הגדול הלא מוזמן; הצפרדע, שבהוראת משה-מנהיג היהודיים מעוניינת להתנחל לה במצריים ולשרוץ בה.

ב.

אף אחד לא קלט מה קדם למה. האם המסמר לצפרדע או הצפרדע לבורג.

נחילי הצפרדעים שרצו במהירות מן הנילוס לכיוון היבשה פנימה אל תוכי המדינה, תוך התנפלות היסטורית והיסטורית על אלו שהצטרפו למלחמה 'הקדושה' בכופרים הצפרדעים המעוניינים לטמא את ארצם. כשההמון המצרי שזעמם הלך וגדל

א.

מוחמד לא ידע את נפשו מרוב בהלה או מהפתעה, ומשניהם ביחד ליתר דיוק. ממש כעת שמע ש'משה' מנהיג היהודים הודיע ל'פרעה' שעוד 'מכה' הכתובה בתורה, בדרך...

ההסתייגות הטבעית של כל בן-תמותה מהייצור הנקרא 'צפרדע', הוכפל פי כמה עם הזיכרון הקצר והמדכא ממכת דם: הצימאון בפה, הריח המחניק באף, הצבע האדום שהשתלט על כל מרחבי החום/ירוק האהוב. כל אלו יחד ולחוד הוציאו אותו זה עתה שנית משלוותו, כשהוא מרגיש ששוב עולה לו הדם לראש. כך התמלא מיודעינו מוחמד ישר 'על הבוקר' בהשתלהבות ערבית טיפוסית, כשבעזרת הדמיון המזרחי שעבד כהרגלו; בכל הכח על כל המוח. היה 'מוחמד' בטוח ומשוכנע. הפעם הם כן יצליחו.

תוך כדי שהוא מתחיל לחלום בהקיץ, אולי הוא, הפלת, שלא ידע ולא שנה, הוא יהיה מי שיצליח להחזיר את ה'זבנג' בשם העם המצרי, ולהחזיר את הכבוד הדגול...

וכך עם הזרם והמרץ המצרי הידוע לשמצה, תפס מוחמד מקל ארוך ורחב, והבריגו בברגים חדים וחותכניים, לצד תקיעות מסמרי בניין.

"פטימה! פטימה!", נשמע קולו הרועם "כן! מה עכשיו?", נשמעה התגובה התמהה, יחד עם ההבנה מ'ניסיון בעבר' שעכשיו היא חייבת לשמוע בקולו מחשש ל...

"תעזרי לי לסחוב את זה!" הגיב. בעודו מחווה על הציוד המאולתר שלו.

"מה זה?" תהתה מול התגובה הנחרצת. "תתחילי לעזור לי ואסביר לך בדרך!". כך נגררו יחד בקרשים ובברזלים, כשהוא

יחד עם הפלאת מכותיהם במהירות ובמסירות על הצפרדע, הלכה ה'מכה' וגדלה. נחילים נחילים פרצו ושרצו מהצפרדע ליבשה. "תפסיק כבר!", צווחה פטימה כשקלטה את המתרחש כאן. בעלה מוחמד מוציא את כל זעמו עם המקל על הצפרדע, ובכל פעם מחדש, עם קבלת המכה, שורצים עוד נחילים של צפרדעים. "אני לא אפסיק!!", צעק מוחמד כועס ורותח כאש. ידיו ורגליו רטטו מבלי שליטה אנושית ושכלית, כשהוא ממשיך להכות בכל כוחו.

פטימה עדיין לא החליטה האם לבקש שוב מבעלה להפסיק להשתטות, או להשאיר לו להוציא את עצביו. כשהצפרדעים פתרו לה את השאלה. נחיל צפרדעים אחד דאה וריחף ישר אל פניו הכועסות וההמומות של מוחמד, שכתגובה הולמת השתטח מלוא קומתו לאחוריו...

כשכולם בורחים כל עוד נשמתם בקרבם, מאימת השרצים ששצפו בהמונם בזרם ובקצף לפני המדינה. לא הבחין ושם לב אף אחד, בלוחם הדגול ששכב פצוע ומושפל על מרבד צפרדעי מפנק ומקרר.

כמו להכעיס. דווקא מוסטפה שכנו הוא זה שמצאו והבחין בקלקלתו. במחשבה שנייה קלט: מזל שמוסטפה בכלל נקלע לכאן. הוא כמישהו שגר בשכנותו, לא יוכל לעזוב אותו לנפשו כמו פלאח נאלח ופשוט. 'סופסוף נפצתי בקרב על המולדת', הזכיר לעצמו באמיצות...

מוסטפה כמעט התנדף מהשטח, בהשאירו את מוחמד לנפשו ולצפרדעיו, אך קריאתו של מוחמד "מוסטפה!", שהדהדה בכל המרחב, גברה אף על הקרקורים, כך שלא נשארה לו האפשרות להסתלק כאילו לא ראה או שמע.

בהשלמה עם המצב שהוא נשאר עכשיו בחזית, ניגש אליו: "מה קרה לך?", נתעורר משהו ברחמיו למול המראה מכמיר הלב. מוחמד שכב ליד הנילוס כ'פצוע הלם', אפוף בצפרדעים המתרוצצים מתחתיו ועליו בדרכם פנימה לתוך המדינה.

לאחר 'שיח סוד' מלא בבכיות ורטינות, צווחות וצעקות, עם שאלות לא אקטואליות: האם מקל 'ברזל' היה יותר יעיל במצב כזה. ואם כן, האם ברזל מלובן היה יותר מעולה וכו' וכדו'. ובכל מקרה באם היה מצליח, האם 'הוא' היה מקבל בכלל, את הפרס נובל או דווקא המקל, או אולי בעצם רק המסמר הארוך באופן אישי... הבין מוסטפה לנכון, שמשהו קרה למוחמד...

'כנראה שדבר מה זז לו בראשו', הרהר מוסטפה. 'הבן-אדם הזה מדבר ומברבר כאילו שאנו יושבים על כוס קהווה מהביל. הוא כנראה שכח שהוא שוכב עכשיו כמו... על חוף היאור מאוגף בצפרדעים', כשהוא מתחיל לחשוב איך הוא יכול להסתלק מכאן בלי להסתכסך אתו.

מוחמד, השקוע ביגונו ובפספוטיו הוריד ווליום והסתכל סביבו לוודא שאין מאזינים נוספים, "האם יכול להיות ש'המועצה העליונה' תתבע אותי על הנוקים, יען שהחשתי עזרה לאויב-הצפרדעים לצאת??..."

'סוף סוף. הגיע הזמן!', קלט מוסטפה מיד. כשהוא עוצם עיניו כאומר; תפסיק לדבר. ומתעטף במחשבות שונות ומשונות המשדרות חשיבות וחשיבה גבוהה. בטון נמוך, איטי להחריד לחש: "כן, כן! אני מכיר את ה'סיפור' הזה! הרבה פעמים עושים 'משהו' ולאחר 'מעשה' קולטים מה שעשו", כשהוא נושם נשימה איטית, ומצליח להוציא את נשמת מוחמד, "כך שבעצם חייבים לומר את האמת. אתה 'הלוחם הדגול' בניסיונותיך הנואלים לפגוע בצפרדע", כשהוא עולה לטון ערבי אופייני, "למעשה, אתה הבאת עלינו את המכה ההרסנית הזו, שנראית עדיין רק בתחילתה..."

למול עיני מוחמד שהתבלעו מהלם. החליט לסיים את הסיפור; ופלט בארסיות: "תברח ותתחבא שאף אחד אפילו לא ישייך אותך עם המקל והברגים המטופשים...". מוחמד המבוהל קם ונס כל עוד רוחו בו.

ג.

בראש שמו פניהם לבית המלך פרעה, מתחמקים באלגנטיות קופצת מהשומרים המיוחדים שעמדו הכן לצורך כך.

הפחד והבהלה שניבטה מעיני השומרים, שהסתכלו שוב ושוב, בלא אומר וקול לכל עבר, המחיש לכולם את מצב הביש אליו נקלעה מצרים. ארמון מלך מצרים, המקום הכי שמור בעולם, היה לחרפה ולביזה.

בכל רגע נכנסו ובאו מבעד לדלת הפתוחה עוד ועוד צפרדעים, כשעל הווילונות המכובדים שהשתלשלו לצד החלונות הגדולים המשקיפים לנהר הגדול נראו כל העת צפרדעים מנתרים בעליזות נכנסים ויוצאים; כנהנים להשתעשע בארמון המלך.

במרץ צפרדעי הלכו הצפרדעים והתפשטו; כצבא מיומן הששים אלי קרב, כיחידות קומנדו מלומדות, לא פסחו על אף פיסת קרקע אשר בשם ארץ מצרים כונתה. כשליטים בלתי מעוררים המשיכו בנמרצות לעבור מבית לבית, כשאליהם מצטרפים יחידת ה'שאהידים' שפיזזו בעליזות בדילוג מהמם, לתוככי התנורים הבוערים וצננו אותם עד שהאש נחנקה וכבתה. אחר כך פנו לקערות הבצק או הלחמים שהמתינו לאפייה, וערבלו וערבבו את הכל לכדי עיסה סרוחה ומבאישה.

קולות הקרקורים הצליחו להוציא משלוות הנפש, אפילו את האנשים הרגועים ביותר ובפרט שמדובר בעם המצרי, עם שלא הצטיין בשלווה מולדת... הצליל הצרחני נשמע מקדימה ומאחורה, ומתחת הרגליים המרטטות מבהלה. יחד עם זאת, היו גם כאלו צפרדעים רעבות, שנצלו את ההזדמנות המיוחדת לתלוש חתיכת בשר רעננה מגופו של המצרי התורן, כדי להשביע את נפשן השוקקת, ככה שלא נדיר היה אז חולי הנפש מחמת הקרקורים הבלתי פוסקים, יחד עם חולי הגוף עקב הנשיכות והכרסומים, כשלא אחת היה זה אחד שעלה בגורלו להרגיש על גופו ונפשו שניהם בצוותא...

הפחד והבהלה הצליחו להצמיח את אחרון האמיצים, שנשאר עומד כ'פרעון' מת, בלי להגיב אפילו בירי חץ אחד. כשכל המצריים

קול הצווחה נשמעה בבירור מתוך בטנו של פרעה, באופן שלא הותיר מקום לטעות: כן. יש אחת בפנים! לא משנה איך וכיצד. כשלהוכחה ניצחת, התווספו מיד קולות הצריחות של פרעה, שלא ידע נפשו ובטנו מן הצפרדע.

התברר, שהצפרדעים שזה עתה יוצרו בידי החרטומים ה'נואלים', הם יותר מתוחכמים מהראשונים! בשיטה מיוחדת אותה המציאו, השתחלו פנימה לתוככי גופם של המצרים, כשכל העת עוד ועוד נענו בחיבה לקול קרקורה של חברתם ובבחינת "ממנה יראו וכן יעשו", התפשטו בארץ לעשות כמעשיה - להיכנס לבטנם של העם המצרי ומשם לשיר ולזמר את 'שירת הצפרדע': "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד".

הפחד ששלט בכיפה בכל ארץ מצרים, הוגדל והוכפל באופן משמעותי. כולם חרדו ונכנסו ללחץ; מה יקרה בדקה הבאה? אלו שעדיין לא קבלו ביקור אישי ודיסקרטי של הצפרדעים, חששו מהרגע הזה בו ייכנסו גם הם בכלל, וירגישו זאת על עצמם. ואלו השומעים ומרגישים כבר בכל בשרם וגופם את דילוגי הצפרדע בתוך בטנם, מובן מאליו שלא הצליחו להמשיך בחייהם כרגיל. בכל רגע ודקה חששו על בשרם ממש, כפשוטו ממש. הרי מספיק שהצפרדע תחליט לתלוש או לטעום מאחד האיברים, דבר שהיה אז למקרה די שכית, והם יעברו בנשיכה אחת לעולם שכולו...

לעומת הבלגן והטירוף שהתחולל בצד המצרי, ניכר ובולט היה חוסנו של צבא הצפרדעים. בסדר מופתי ומאורגן התפזרו בכל המדינה. לא היה מחוז או עיר שלא הגיעו אליה. בית אחר בית; נסרק, נטרד והופרע. כלום לא עמד מולם; היו מבעלי היכולת שקלטו מיד את ביש המצב אליו הגיעו, ומהרו להתחבא בחדרים סגורים, אטומים ומוגפים בדלתות שיש כבדות, מצאו עצמם המומים ומופתעים. כאילו לא עמלו והזיעו המשרתים ויוצאי המשרתים ביחד עם בעלי הבתים שעות על גבי שעות, על מנת לאטום את החדרים שיהיו חסומים ומוגפים בצורה הכי טובה...

אבני השיש הכבדות לא עמדו מול דרישת הצפרדעים הנמרצים: "הרשו לנו לעשות רצון השם", וכשהם מתבקעים מעצמם ופותחים סדק ודלת לצפרדעים להיכנס ולפקוד גם חדר זה, למול עיניהם הנדהמות של המתבצרים והמסתגרים, שמצאו פתאום את עצמם מצטרפים לסבול ולהצטער ממכת הצפרדעים המקרקרים.

ככה המשיכו במלוא הקצב ובכל כוחם בכל ימי המכה. עד שכל תושבי מצרים מגדול ועד קטן זכו לראות ולהרגיש למעשה ממש על גופם, באוזנם ובעצביהם את המכה.

"למען תדע כי אין כהֵשֶׁם..."

אשמח לשמוע תגובות מהקוראים. בפקס/מייל:
a0533185209@gmail.com / 072370-7824

רצים ונסים, בורחים ונמלטים לכל עבר, רק כדי להיווכח עוד פעם ששוב היו 'אוטובוס ציבורי' לעוד כמה צפרדעים שנהנו לרכוב עליהם במקום לטרוח לקפוץ על רגלם...

אט-אט התחילו לקלוט את המתרחש, והחלו אף להתגלגל השמועות המקרקרות והחדשות המרתיעות. כך עברה והתפשטה לה השמועה, שהלוחם הדגול 'מוחמד' שעמד בראש הלוחמים למען המולדת נפל למשכב, כשהסיבה נתונה במחלוקת ה... הרופאים טענו שזה מחמת 'הרעלת צפרדעים', כשלעומתם חבר החרטומים טענו שזה מחמת הבהלה והפחד שנתקף עקב שהצפרדעים דאו בפרצופו בלי הודעה מוקדמת. איך שלא יהיה ידעו כולם; מוחמד המסכן שוכב ליד הצפרדעים או ליתר דיוק במחיצה אחת עמם, כמסובב במצוות...

אך שום דבר לא הפליא והפתיע, כמו הידיעה שהתקבלה אכן בהתחלה בפקפוק רב, בקרב העם הנדהם והלא-מאמין, עד שזה התברר והתבהר בצורה חד משמעית.

בתוך הארמון השמור והמוגן של המלך ירום הודו, המנהיג החזק פרעה, שוררת בוקה ומבולקה. צווחות הצפרדעים מתחרים עם צעקות המלך שעדיין לא הוכרע; קולו של מי גובר על מי. החרטומים והחכמים עומדים לפניו מקורקרים לגמרי מבלי דעת. מה לומר ובעיקר מה לא להגיד למול המלך ה...

בשונה ממכת דם, שאז השתבח המלך שבכל זאת היה אחד מיוחד הלא הוא 'פרעה', שאצלו לא פגעה מכה הדם. הרי עכשיו כך ידעו כולם לומר; הצפרדעים הגיעו אליו ראשונים כמויחס אמתי. כשיודעי דבר ידעו אף לדמיין ולתאר את מראה פניו שהלבינו מפחדו שעלה על מפלס הנילוס המקרקר.

היו כמה שהרגישו שהקרקע מחתחתיהם מתנועעת, מחמת שאפילו על פרעה הגדול הצליחו הצפרדעים. היו לא מעט שחשבו בשקט: 'לפחות עכשיו גם פרעה מתייסר וסובל קצת'. בעודם מרגיעים את עצמם בחשבם; 'הוא כבר יישבר ויסכים לשלח את היהודונים שנהפכו זה מכבר מנכס מניב לנטל מקרקר'...

ד.

"הצלחנו! הצלחנו!", נשמעו הקולות הצוהלים של החרטומים בבית פרעה. כשהם מתארים איך הצליחו עכשיו לבד, בקלות ממש, להעלות בעצמם צפרדעים מהנילוס ליבשה.

פרעה, שצבע פניו החל אט אט לחזור לעצמו לאור ההצלחה ה'גדולה' של החרטומים, התיישב ברוב פאר והדר על כסא מלכותו. סביבו הושיב כרגיל את חשובי השרים, כאילו כלום לא קרה. ובהנאה בלתי מוסתרת הסבו והתענגו למראה הצפרדעים החדשים. חיש עד מהרה התוודע: הסיפור עוד לא בסופו. בסך הכול, כעת התחיל עוד פרק בסיפור המתח והאימה...

אך אף אחד לא התכוון לתרחיש בלהות שכזה: קול צווחני וצרחני נשמע מכיוון מושב המלך. קול שכזה אף אחד עדיין לא שמע; קול צפרדע עמום במקצת.

נשאל מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל: הרי אם צריכים לבדוק כל כיס וכל מקום, גם בהרבה שעות אי אפשר להספיק! ואם לאו, מה בכלל בודקים כיום? והרי זה נראה כחוכא וטלולא?

בדיקת חמץ הלכה למעשה, וגם: 10 המשימות שצריכים להספיק עד סוף זמן
ביעור חמץ - מאת הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

נהגו שאחד מבני הבית, לא הבדוק, מניח 10 פתיתי חמץ שבכל אחד פחות מכזית מחמץ שאינו מתפורר, ועדיף לעטוף הפתיתים ולרשום היכן הונחו. וכיום, שמנקים הכל ביסודיות יתכן שהנחת הפתיתים יש לה יסוד מן הדין ולא רק עפ"י הקבלה, כדי שלא תהיה ברכה לבטלה, אף שמעיקר הדין הברכה על עצם הבדיקה. הונחו עשרה ונמצאו רק תשעה - אפילו לא היה פתית בגודל כזית, חייבים לחזור ולבדוק ('חוט שני' עמ' ס"ב עפ"י דעת החזון איש, וכן דעת הגר"ח קנייבסקי שליט"א). הונחו עשרה ונמצאו אחד עשרה - יש לבדוק את הבית שנית (ראה שו"ע תל"ט, ג).

הערה: כל דבר שניתן להפוך ולנער אינו צריך בדיקת נר (כיסים, מגירות נשלפות, תיקים) הגהות המהרש"ם. ויש לציין: "אלו הבדוקים בהעברה בעלמא (כגון, רק כדי למצוא את עשרת פתיתי הלחם שהטמינו) - קרוב לומר שהברכה שעושים על הבדיקה - ברכה לבטלה היא" (דרך פקודין מצוה ט, הובא בליקוטי מהרי"ח).

חובה להזכיר: כל שלא עשו בדיקת חמץ כדין, לאור נר או פנס או אור השמש (כשאורה נכנס למטבח) לאחר ניקוי המקרר, המקפיא וארונות המטבח, בטרם הכניסו לתוכם את מוצרי הפסח (לפני ליל הבדיקה, כמובן בלא ברכה). חייבים כעת, בליל י"ד בשעת הבדיקה, לרוקן את המקומות הנ"ל ולבצע בדיקה כדין. שהרי אין מקום בבית החייב בדיקה כמו המקרר וארונות המטבח!!! עצם הניקוי, אין די בו. ישנו ניקוי, וישנה חובת בדיקה. אמנם בעל ה'נודע ביהודה' פוסק שחדר שכיבדוהו (ניקוהו) ג' ימים רצופים - חזקתו בדוק, אבל מי מנקה מקרר, מקפיא או ארונות מטבח ג' ימים רצופים....? ואסור לפי הדין להיות ולהשתמש בפסח במקום שלא נבדק!!! אפילו באים בחול המועד, לדירה שכורה למלון או אכסניה שלא נבדקו - "לא בדק בליל הבדיקה הולך ובדק בברכה עד ערב חג אחרון" (שו"ע תל"ו).

אלו שאינם מוכרים מוצר חמץ (ויסקי, ויטמינים, חמץ וכדומה), חייבים לנקות ולבדוק היטב את התנורים והמעבד מזון, הספרים והבגדים. כי אי אפשר למכור רק הדבוק בכלים בבגדים וכו', שהרי שום גוי בעולם לא יקנה פירורים או לכלוכי חמץ דבוקים. אלא אם כן, באמת, מוכרים דבר חמץ ממשי, או תערובת חמץ, ואז הפירורים הנ"ל נכללים במכירה.

נשאל רבנו מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל: באיזה אופן יש לבדוק את החמץ אור לארבעה עשר, הרי אם צריכים לבדוק כל כיס וכל מקום, הרי שגם בהרבה שעות אי אפשר יהיה להספיק? ואם לאו, מה בודקים בכלל כיום? והרי זה נראה כחוכא וטלולא?

והשיב רבנו, שסדר הבדיקה כיום הוא, שאם לא בדק מקודם, ודאי שחייב מעיקר הדין לבדוק כעת לאור הנר את כל הבית, אבל כיוון שהיום מנקים ובדקים הכל קודם ליל ט"ו [הרי כבר מאחסנים דברי פסח במקרר ובמקפיא ובארונות המטבח כמה ימים לפני הפסח, וכמובן שבדקים אותם כדין לאור הנר או פנס כראוי (בלא ברכה) לפני הכנסת הדברים [כדלהלן, כל דבר שניתן לנקותו להפכו ולנערו - אינו צריך בדיקת נר].

לכן, בליל י"ד הולכים ובדקים לאור הנר בכל מקום ומקום, וגם שואלים: האם ניקיתם היטב ארונות אלו? את המדפים והמגירות הללו? ובזה יוצאים ידי חובה (קובץ קול תורה חוברת מ' ניסן תשנ"ו עמ' כ"ג, שבות יצחק פסח עמ' ל"א). ולעניין הבגדים, כתב רבנו ב"הגדה של פסח" ענייני בדיקת החמץ: "אם בזמן שניקו את הבגדים בדקו את הכיסים מחמץ לאור היום, אין צורך לבדקם שוב בליל בדיקת חמץ".

הבדיקה בפועל:

עם צאת הכוכבים - 19:47 לאחר ערבית, לאחר שטואטא הבית כולו סופית, ובוצעה "שטיפה גדולה": בודקים החמץ לאור נר שאינו נוטף, או כשקשה בנר - עם פנס. והבדיקה עם פנס חיונית תחת רהיטים ומיטות הסמוכים לארץ, במכונית ובמקומות שמסוכן להיכנס עם שלהבת הנר. ואכן, מכונית רצוי לבדוק ביום לאור השמש כשהדלתות פתוחות. אין צריך לכבות את האור בזמן הבדיקה, אדרבה, צריך תוספת אורה (כך נהגו החזון איש והסטייפלר זצ"ל).

הערה: משהגיע הזמן אין אוכלים ולא טועמים אפילו לא פירות. אמנם, הרעב - עדיף שיטעם מזונות או פירות עד שיעור כביצה (56 גרם) מאשר שימהר בבדיקה. וכן העיף - טוב שינוח מעט (שו"ת מהרש"ם).

בעל שמאחר, עדיף שתבדוק אשתו בזמן, בשליחות, בברכה, ותשאיר חדר אחד שיבדוק הוא בברכה.

הערה: בדיקה, ביטול שריפה ומכירת חמץ יכולים להתבצע ע"י אשה או בת גדולה בשליחות הבעל או האבא .

שריפת החמץ וביעורו: לכתחילה, יש לשרוף באש, בלא חומרי דליקה. כמו כן, אפשרי (במקום שלא ניתן להדליק אש), לפורר לים או בשירותים. נהוג לשרוף עם החמץ את הלולב, פתילות החנוכיה, הפרשות החלה שנשארו. (מין החזון איש זצ"ל שרף את ציפורניו שנטל במשך השנה). ויש להקפיד על הפרדה בין בשר לבין חלב במדורת החמץ. שהרי ישנו איסור לבשל בשר בהמה בחלב, אף בלא אכילתם.

לקראת סוף זמן אכילת חמץ: יש לצחצח את השיניים היטב, להצניע את המברשת והמשחה שאינה כשרה לפסח, ולהוציא את המשחה ומי-הפה הכשרים לפסח. כמו כן, אין להשתמש בפסח בחוט דנטלי המשוח ב"ווקס", מחשש עמילנים של חמץ.

עשר משימות חובה עד סוף זמן ביעור חמץ

1. ניקוי וטאטוא אזור ארוחת הבוקר, כולל המדף במקרר עליו היו שאריות החמץ, פח האשפה וכו'.
2. ניקוי סופי של הטלפונים הנייחים והניידים (גם בפסח 'פה-סח'...)
3. החלפת ראש המטאטא או ניקויו במסרק סמך.

4. הוצאת השקית מתוך שואב האבק והחלפתה.
5. ניקוי יסודי לרצועות השעונים, הצמידים והטבעות. טבעת עם אבן, שלשו אתה בקביעות בצק, לדעת הגרצ"פ פרנק זצ"ל עדיף להטמינה עם כלי החמץ בארון שנמכר בו החמץ.
6. הזרמת מים רותחים עם חומר פגום לפתח יציאת כוור המטבח והחלפת הרשתות.
7. ניקוי סופי למחשב וכל ספחיו, בעזרת שואב וממחטות לחות. יש הרוכשים לעצמם "מקלדת" מיוחדת לפסח.
8. מעבר סופי על חדר המדרגות מהכניסה ועד פתח הדירה, כולל ארונות חשמל וטלפון - לדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל חובה על כל דייר עד הדירה שלו, אא"כ ממנים שליח שיבדוק בכל הבניין.
9. נעילת דלתות הארונות המסומנים, בהם מונחים החמץ וכליו הנמכרים, כולל ספרי בישול ואפיה, ספרי טלפון, ויש מוסיפים ברכונים של כל השנה והטמנת המפתח במקום ידוע.
10. ניעור הבגדים, הזקנים והשיער.

בזאת תם מבצע ההכנות לפסח תשע"ט!

יש המתעדים בצילום את הבית הנקי.... ויש אומרים בשעה זו את מילותיו של הצדיק רבי לוי יצחק מברדיצ'וב זי"ע, שהיה אומר בערבי פסחים, בראותו את העמל, הטרחה והיגיעה הרבה, להגיע לפסח כשר, כהלכתו:
"יהי רצון שהמלאכים העולים מקשר"נ - קרצוף, רחיצה, שטיפה ניקוי - ימליצו טוב בעדנו"

הסיפור היומי

"ליל שימורים" - מהו טעם המנהג שלא לנעול את הדלת בליל פסח? ואילו צדיקים נהגו לצאת לטייל ברחוב לאחר עריכת הסדר?

מאת הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל מח"ס 'המנהג'

פסח, להראות בטחוננו בהשי"ת שהוא לילה המשומר מן המזיקים ומכל היזק שבעולם. מנהג זה נזכר בספר 'מעשה רוקח' (אות ע) בשם "מגילת סתרים", שכך נהגו בתקופת הגאונים. וכתב בספר 'אור זרוע' (ח"ב סי' רלד) בשם רב נסים גאון, שבזכות שמאמינים בדברי הקב"ה ובהבטחתו נזכה להיגאל במהרה מהגלות. ומזה נשתרבו גם המנהג לפתוח את דלת הבית קודם כשמגיעים לאמירת 'שפוך חמתך', כדי לזכור שלילה זה הוא ליל שימורים ואין אנו מתיראים בו משום דבר (עיין רמ"א סי' תפ).

לא היו נועלים שערי ירושלים בליל פסח

ובספר 'חק יעקב' (שם סק"ו) בשם ספר המנהיג נתן עוד

נאמר בתורה (שמות יב, מב) 'ליל שימורים הוא לה' להוציאם מארץ מצרים הוא הלילה הזה לה' שימורים לכל בני ישראל לדורותם', ומבואר בגמרא (פסחים קט, ב) שהוא לילה המשומר מן המזיקים, וכמו שכתב הרמ"א (סוף סי' תפ"א) שנוהגים לקרוא בליל הפסח מקריאת שמע שעל המיטה רק את פרשת שמע ישראל ולא שאר הפסוקים והתפילות שאומרים בכל לילה לצורך שמירה, כי לילה זה הוא לילה המשומר מן המזיקים ומכל פגע רע.

פתיחת הדלת קודם 'שפוך חמתך'

ולפיכך יש הנוהגים שלא לנעול דלת הבית בליל ראשון של

שהיו מסובין בבני ברק, עד שהגיעו תלמידיהם ואמרו להם הגיע זמן קריאת שמע של שחרית, כי תיבת שחרית היא ראשי תיבות של ארבעת הבנים שכנגדם דיברה תורה (חכם, רשע, תם, שאינו יודע לשאול), וביום ההוא הכל יקראו קריאת שמע ויחדו שמו יתברך בעולם.

בפעם אחרת סיפר הרה"ק מקאמינקא לה'שר שלום' מבעלזא ז"ע מה ששמע מכפרי אחד בליל הסדר, שפירש לפי דרכו מה שאומרים בהגדה "והיא שעמדה", וכך אמר: הנה הרב מבעלזא עומד ומתפלל עלינו שניוושע בכל טוב, וזהו 'והיא שעמדה לאבותינו ולנו', שאינו פוסק מלעמוד בתפילה עלינו ועל זרענו. איברא, אמת היא, ש'לא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו', שהרב מבעלזא אינו היחיד העומד לחלות ולהתחנן בעדנו ('לחלותינו' במקום 'לכלותינו'), אלא ש'בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו', צדיקים רבים בכל הדורות העומדים בתפילה על עם ישראל בכל מקומות מושבותיהם. ברם, אנו מבקשים: 'הקדוש ברוך הוא יצילנו מידם', שלא נצטרך להגיע לתפילתם של הצדיקים, רק הוא בכבודו ובעצמו יגן עלינו מכל צרה וצוקה ('אוהב שלום').

במקום ששכיחי גנבים

ובימינו ששכיחי גנבים יש הנועלים את דלת הבית, כמו שכתב ה'מגן אברהם' שבמקום שהמזיקים מצויים אין לסמוך על הנס, וכך נהג הרה"ק האוהב ישראל מאפטא זצ"ל שהיה מצווה גם בליל הפסח לסגור דלת הבית במנעול, בהטעימו שגם עם מנעול איננו בטוחים מגניבה, שהרי ע"פ רוב הגנבים שוברים את המנעולים, אך זהו דווקא בכל השנה, אבל בליל פסח שהוא ליל שימורים, ע"י אתערותא דלתתא - שעושים שמירה במנעול - יש אתערותא דלעילא ומובטח שלא תהיה שום גניבה ('ילקוט אוהב ישראל' עמ' קסד).

להארות והערות ניתן לפנות למכון "המנהג"
במייל: hamenhog@gmail.com

טעם למנהג שלא לנעול הדלת בליל פסח, לפי שלילה זה משומר מששת ימי בראשית לגאולה העתידה, כמובא בגמרא (ר"ה יא, ב) שבפסח עתידין ליגאל, לכן משאירים את הדלת פתוחה, כדי שכשיבוא אליהו הנביא ימצא דלת פתוחה ונצא לקראתו מהרה. ובסידור היעב"ץ (שער הקרבן) מובאת עדות מבן נכר מנציב הרומיים שהיה בירושלים בזמן שביהמ"ק היה קיים, והעיד שלא היו נועלים את שערי ירושלים בליל הפסח כמו שהיו נוהגים בשאר ימות השנה.

לצאת לרחובה של עיר אחר הסדר

ויש מקומות שנהגו לצאת לרחובה של עיר אחר הסדר כדי להראות שהוא ליל שימורים, וכך נהגו אדמור"י בעלזא. וכן בקהילות הספרדים נוהגים לצאת לרחובות העיר ושרים שם את הפיוטים שאומרים אחרי ההגדה. ומצינו לכמה צדיקים שדרכם היה ללכת אחר ה'סדר' לעקוב מקרוב אחר יהודים פשוטים איך שערכו את ה'סדר'.

פעם סיפר הרה"ק מקאמינקא לה'שר שלום' מבעלזא ז"ע, שבאחת השנים הלך בליל הסדר לעקוב אחר יהודים פשוטים, כדי לראות איך הם מנהלים את הסדר בביתם. מאחורי חלונו של כפרי אחד, שמע שהוא קורא את ההגדה, ובהגיעו ל"כנגד ארבעה בנים דיברה תורה", שמע שבכל אחד מן הבנים הוא מאריך ב"אחד", כדרך שנפסק להלכה בקריאת שמע, וכל המסובים ענו אחריו "א-ח-ד" באותו אופן.

חסידי שניכחו באותו מעמד גיחכו לשמע סיפורו של הרה"ק מקאמינקא ולא ראו בו מעבר למילי דבדיחותא, אולם ה'שר שלום' מבעלזא נענה וביאר: קרוב יום ה' הגדול והנורא, בו תמלא הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, וכל בני בשר יקראו בשמו וישמעו רחוקים ויבואו לתת לו כתר מלוכה. אזי, לא רק החכם ייחד את ה' אלוקינו, אלא כולם יענו אחריו ויצעקו "א-ח-ד". אף זאת הוסיף מרן ואמר: כך הקדים בעל ההגדה ב'מעשה ברבותינו

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

כשהגר"י אברמסקי הבחין שהבחור זז הצידה כדי לאפשר לו לרדת במדרגות, לא הסכים לכך. הוא עצמו נעצר וזז מעט לצדדים, וסימן בידיו לבחור שקודם יעלה הוא למעלה

חינוך ללא מילים

טיקוצ'ינסקי. בתנועה טבעית של בן-ישיבה המעניק את מלוא הכבוד לרבותיו, זז הבחור פכטהלט הצדה, כדי לתת לראשי הישיבה את האפשרות לרדת במדרגות.

ברם, הגר"י אברמסקי שהבחין במתרחש, וראה שהבחור זז הצדה, לא היה מוכן לרדת לפני שהבחור יעלה למעלה... הוא-עצמו זז מעט לצדדים, כדי לתת מקום לבחור לעלות, וסימן לו בידיו להתקדם לכיוון מעלה. "אתה הולך עכשיו ללמוד, ואנחנו הולכים ל... חדר האוכל לטעום דבר-מה", אמר מרן זצ"ל. גם זה נכלל ב'ולהורות נתן בליבו'. הבחור הנ"ל, בראותו את כל זאת, למד להכיר את ערכו ושוויו, ועלה והתעלה בלימודו. ('קול ברמה' - בטאונה של רמת אלחנן)

סיפר הגר"י זילברשטיין שליט"א על מעשה שאירע בישיבה בה למד בבחרותו - ישיבת סלבודקה בבני ברק. מרן הגר"י אברמסקי זצ"ל היה מגיע לישיבה מדי יום שני ומוסר שיעור כללי, בו רעשו כתלי בית המדרש מהשאלות והתשובות שהיו במהלך השיעור. והנה, אחד הבחורים, יהודה פכטהלט (אחיו של הגאון ר' בצלאל שליט"א), שהיה מתמיד עצום, ירד פעם לאחר השיעור לטעום משהו בחדר-האוכל, ומיד לאחר מכן עלה שוב במדרגות לעבר ההיכל, כדי להמשיך בלימודו. והנה, הוא עולה במדרגות, ומכיוון האולם יורדים הגר"י אברמסקי, ראש הישיבה הגר"מ שולמן והמשגיח הגר"מ

הלוח היומי

י"ג בניסן | רבנו יוסף ב"ר אפרים קארו זצ"ל, בעל שולחן ערוך, בית יוסף, כסף משנה, מגיד משנה, שו"ת אבקת רוכל ועוד

ביום זה בשנת ב' אלפים מ"ח, נימול אברהם אבינו ע"ה. בשנת ג' אלפים ת"ה, נכתבה גזירת השמד בשושן "ככל אשר צוה המן"

יארצייט:

של"ה: רבנו יוסף ב"ר אפרים קארו זצ"ל, בעל שולחן ערוך, בית יוסף, כסף משנה, מגיד משנה, שו"ת אבקת רוכל ועוד.
 שנ"ח/ש"ס: רבי משה ב"ר חיים אלשיך זצ"ל, האלשיך הקדוש, בעל תורת משה, חלקת מחוקק, עיני משה, ירים משה ועוד.
 ת"ז: רבי חיים ב"ר שבתי שבתי זצ"ל, אב"ד סלוניקי ור"י קהילת שלום, בעל שו"ת תורת חיים ועוד.
 תרכ"ו: רבי מנחם מנדל ב"ר שלום שכנא שניאורסון זצ"ל, בעל צמח צדק מליובביץ', אור התורה ועוד.
 תר"מ: רבי יואל ב"ר חיים (מסאטנוב) מוסקוביץ' זצ"ל.
 תשל"ד: רבי יצחק ב"ר אביגדור אריאלי זצ"ל, בעל עינים למשפט.
 תשנ"ה: רבי יצחק אייזיק ב"ר דוד מושקוביץ' זצ"ל, ר"י רומא, בעל בית יצחק.

כיצד מזכים פת של 'עירוב חצרות' לכל דיירי החצר ללא השתתפותם?

ויחשוב בעת הקנין כי הוא עושה זאת עבור כל דיירי החצר, כאילו היה שלוחם.

ואם הוא מבצע את הזכייה בפת על ידי קנין הגבהה, צריך להגביהה לפחות טפח מהמקום שבו היא מונחת; ואם היא מונחת בידו - באופן שאין בכך 'קנין יד' - צריך להגביה את ידו טפח. ומלבד ההגבהה לשם קנין - כלי שֶׁפַת העירוב מונחת בתוכו, רצוי להעמידו במקום הגבוה טפח מהקרקע.

[שו"ע שסו, ט, משנ"ב מח-נא, וביה"ל ד"ה צריך; ביאורים ומוספים דרשו, 63]

כפי שלמדנו, 'עירוב חצרות' מתבצע על ידי גביית פת מכל אחד מפני החצר, והנחתה באחד מהבתים. אולם, ניתן גם לבצע זאת באופן שאחד מבני החצר נוטל פת בכמות המספיקה לשתי סעודות, ומזכה אותה לכל דיירי החצר, ואף שלא בנוכחותם; ומניחה באחד הבתים. ואין צורך להודיע תחילה לבני החצר שהוא עושה עבורם עירוב חצרות.

ואת הזיכוי ניתן לבצע רק על ידי אדם אחר, שיאמר לו בעל הפת: "קבל פת זו, וזכה בה לכל בני החצר". ואדם זה יעשה בפת 'קנין' המועיל, וכגון 'הגבהה', 'קנין יד', 'קנין אגב', או 'קנין סודר';

גר צדק הגיע להתגורר בבנין? לתאריך הגיור יש משמעות הלכתית עבור כל הדיירים!

לאחר שכבר חל העירוב, לא נפסל העירוב בכך, יתכן שאין הדברים אמורים אלא ביחס לאלו שהעירוב כבר חל עליהם בשעת עשייתו, אבל הדיירים שנוספו לאחר זיכוי העירוב, יתכן שמאחר ובשעת הצטרפותם לעירוב לא היתה בו את הכמות הנדרשת, אינו חל עליהם.

ואם נוסף לדיירי החצר גר צדק, אשר בשעת זיכוי העירוב עדיין היה גוי, לא חל עליו העירוב, והריהו פוסל את העירוב לכל דיירי החצר, כנ"ל.

[שו"ע שסו, ט, משנ"ב נב-נד, ושעה"צ מד; ביאורים ומוספים דרשו, 66-67]

בהמשך לאמור: הזוכה בפת של 'עירוב חצרות' עבור כל בני החצר, צריך לחשוב גם על כל הדיירים שיתווספו לחצר בעתיד; ואם לא חשב עליהם, אין העירוב חל עליהם, והעירוב כולו נפסל, כיון שעירוב חצרות אינו חל אלא כשכל דיירי החצר שותפים בו. והנוהגים להניח עירוב פעם אחת בשנה עבור כל השנה - לכתחילה ראוי שאף הם יחשבו בפירוש על הדיירים שיתווספו, ובדיעבד, הרי זה כאילו חשבו כך.

ואם פת העירוב נפתחה באופן שכבר אין בה כמות המספיקה לשתי סעודות - למרות שבדרך כלל אם נפתחה כמות העירוב

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

האם יכול אדם לזכות עירוב לדיירי החצר על ידי בנו הגרוש הסמוך על שולחנו?

ולכתחילה יש להחמיר כשתי הדעות, דהיינו שאם מזכה באמצעות בנו - יעשה זאת על ידי בן גדול שאינו סמוך על שולחנו. אך בדיעבד, ניתן להקל ולזכות הן על ידי בן שלוש עשרה הסמוך על שולחן אביו, והן על ידי ילד שגילו פחות משלושה עשרה אשר אינו סמוך על שולחן אביו. ונכד הסמוך על שולחן סבו, אין דינו כסמוך על שולחן אביו. ובן שלוש עשרה שנשא אשה, אף אם גירשה - לכל הדעות נחשב כגדול אף אם הוא סמוך על שולחן אביו.

[שו"ע שסו, י, ומשנ"ב סז רסט; וראה שו"ע שם לענין בת; ביאורים ומוספים דרשו, 68, 75, 76, 79, וראה שם, 78]

בהקשר לאמור: בגמרא נאמר, שיכול אדם לזכות את הפת של 'עירוב חצרות' לאחרים על ידי בן גדול, ולא על ידי בן קטן. ונחלקו ראשונים בהגדרת 'גדול' ו'קטן' לענין זה: יש אומרים שהדבר נקבע, כרגיל, על פי הגיל; דהיינו שמבן שלוש עשרה שנה ומעלה הוא גדול, ופחות מבן שלושה עשרה הוא קטן. ויש אומרים שגדול הוא מי שאינו סמוך על שולחן אביו, ואף אם גילו פחות משלוש עשרה; ובלבד שלא מדובר בילד קטן מאוד (ראה במקורות); וקטן הוא מי שסמוך על שולחן אביו, ואף אם הוא בן שלוש עשרה.

* חכמינו ז"ל תיקנו שלא לעשות 'עירוב חצרות' בפת שאינה שלימה; מחשב שחלק מדיירי החצר יתנו פת שלימה, וחלקם יתנו פרוסות, ונותני הפת השלימה יבואו לידי מחלוקת עם נותני הפרוסות. ופת שנחתכה וחיבר את חלקיה בקיסם מבפנים באופן שנראית כשלימה - מותר לערב בה, שהרי לא תביא לידי מחלוקת.
* בפת שלימה, ניתן לערב עירוב חצרות אף אם היא קטנה מאוד; ואף אם הפת שנותן דייר זה גדולה מזו שנותן חברו, או שהיא משובחת ממנה.

אתמול
למדנו

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

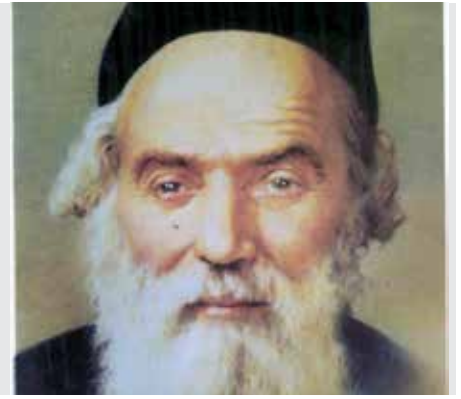
כלי הנמצא ברשות הרבים - האם דינו כרשות היחיד?

אולם, כלי בגודל זה הנמצא בכרמלית, למרות שהוא כלי, הריהו נחשב ככרמלית, מחמת שהוא טפל לשטח שהוא עומד על גביו ונחשב כמותו. וכלי בגודל זה שחיברוהו לקרקע - דינו כקרקע לכל דבר, דהיינו, שאם שטחו ארבעה על ארבעה טפחים, הריהו כרמלית גם כשהוא נמצא ברשות הרבים; ואם שטחו פחות מארבעה על ארבע טפחים, הריהו מקום פטור.

[שו"ע שמה, ו, ומשנ"ב יג רטז, ושעה"צ יד, טו ריז]

כלי הנמצא ברשות הרבים - האם דינו כרשות היחיד? כלי הנמצא ברשות הרבים: אם שטחו הפנימי ארבעה על ארבעה טפחים, וגובהו עשרה טפחים - הריהו רשות היחיד לכל דבר, דהיינו שתוך הכלי, ועל גבי דפנותיו, והחלל שמעליהם עד הרקיע - הם רשות היחיד. ואם שטחו פחות מארבעה על ארבעה טפחים, או שגובהו פחות מעשרה - אינו נחשב כ'כרמלית' ולא כ'מקום פטור', כיון שבכלי המטלטל לא נאמרו דינים אלו של כרמלית ומקום פטור; ולפיכך, הכלי טפל לרשות הרבים, ונחשב כמותה.

"אז תספר בלי שמות..." - האם אכן מותר?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

ואכן לא יתברר לבסוף על מי הוא סופר - אין בו איסור. אך בעיקרי דינים להגר"ש הומינר כתב, שבאופן זה אמנם אין את הלאו של 'לא תלך רכיל בעמך', אולם יש לאוים אחרים - 'בצדק תשפוט עמיתך' ו'לא תשא עליו חטא', וכן לאוים נוספים מדברי קבלה, שעליהם עובר המספר גם אם סיפר ללא שמות. ומכל מקום, מובאת ב'ביאורים ומוספים' עדותו של אחד מנכדי ה'חפץ חיים', שסבו נשאל על כך פעם והשיב: "לשון הרע בלי שם הוא כמו מכתב בלי כתובת". כלומר, שלא פעל בכך כלום. ולכאורה משמע א"כ שאינו עובר בשום לאו.

ומה הדין כשהמספר גורם בסיפורו לשומע להסתפק בין כמה אנשים, מי מהם עשה לו את העוולה, ולא תהיה לו אפשרות לברר זאת בעתיד? דעת הגר"א גניחובסקי שהמספר עובר בזה על איסור רכילות, כיון שמחמת הספק ייטור השומע איבה בלבו לכל אותם אנשים.

פעמים רבות, כשסיפור עסיסי כלשהו בוער על קצה הלשון (או האוזניים) מוצאים לשם כך "פטנט": לספר בלי שמות. אך האם באמת מותר לספר לשון הרע בלי שמות?

בהלכות הנלמדות היום בסדר הלימוד היומי בחפץ חיים, מתבררים פרטי הלכה זו, ומסתבר שהדברים אינם כה פשוטים. מדברי החפץ חיים עולה, כי אם על ידי הסיפור יתוודע אחר כך לשומע מי הוא האדם שעליו סיפרו את הסיפור, הדבר אסור. ואף אם המספר באמת לא התכוון שיוכן מסיפורו מי הוא אותו אדם. עוד מובאת בביאורים ומוספים של 'דרשו' דעת הגר"ח קניבסקי, שאם בעת הסיפור חשב המספר שהשומע לא יבדוק במי דברים אמורים, ולבסוף בירר על מי נאמרו - הכשיל בכך השומע את המספר למפרע. הפטנט האמור, אם כן, אינו כה פשוט.

מלבד זאת, ב'ביאורים ומוספים' מובא עוד בירור חשוב. מדברי החפץ חיים כאן עולה כאמור שסיפור לשון הרע בלי שמו - במידה

בשעה שמספרים ביציאת מצרים הקב"ה מכנס לכל פמליא של מעלה ואומר להם לכו ושמעו את בני שמשבחים אותי ושמחים בישועתי, ובאותה שעה כל המלאכים מתכנסים לשמוע את ישראל שמספרים בשמחה את ישועת ה' ואחר כך עולים המלאכים ומשבחים ומודים להשי"ת ומוסיף כח בפמליא של מעלה.

(זוהר הק' פרשת בא דף מ:)

נשתדל לשמוח שמחה עצומה בעת סיפורי נפלאות ה' ביציאת מצרים,
וזכור כי כל פמליא של מעלה מתכנסים לשמוע את השבחים שאנו משבחים לה'